

Sammlaren

Tidskrift för

svensk litteraturvetenskaplig forskning

Årgång 93 1972

Svenska Litteratursällskapet

REDAKTIONSKOMMITTÉ

Göteborg: Lennart Breitholtz

Lund: Staffan Björck, Carl Fehrman

Stockholm: E. N. Tigerstedt, Örjan Lindberger

Umeå: Magnus von Platen

Uppsala: Gunnar Brandell, Thure Stenström

Redaktör: Docent Ulf Wittrock, Litteraturvetenskapliga institutionen, Villavägen 7,
752 36 Uppsala

Printed in Sweden by

Almqvist & Wiksell Informationsindustri AB, Uppsala 1973

liga kan diskuteras. (Det måste i alla fall vara en överdrift när Jonsson på sista sidan säger att denna tradition från antiken »i det idéhistoriska perspektivet betydtt nästan allt».) Han ger emellanåt glimtar från nyare vetenskaplig diskussion som aktiverar läsarens intresse och skänker aktualitet åt gamla frågeställningar. Han lyckas överhuvud taget förmedla något av den intellektuella spänningen i de litteraturteoretiska diskussioner som har förts genom tiderna. Det är en både väsentlig och ovanlig förtjänst i en bok av den här typen.

Lars Gustafsson

Anteckningar till en Svensk Presshistorisk bibliografi, samlade av Per Rydén. (Utg. av Avd. för pressforskning vid Litteraturvetenskapliga Institutionen vid Lunds Universitet.) Lund 1971.

Den under senare år starkt expanderande pressforskningen har i och med Per Rydéns bibliografi fått ett efterlängtat hjälpmedel. Pressforskare med siktet inställt på pressen som sådan som det centrala forskningsobjektet, har varit hänvisade till långa omvägar för att nå fram till material och litteratur om pressen.

Rydéns anspråkslösa »anteckningar» är en gedigen förteckning på 300 sidor. Materialet är huvudsakligen hämtat från avdelningen Tidningsväsen i Samlaren's årliga bibliografi, publikationerna Pressen, Journalisten, Pressens Tidning, Publicistklubbens årsbok, Svenska Tidningsartiklar (tidigare Svensk Tidningsindex) och Svenska Tidskriftsartiklar (tidigare Svensk Tidskriftsindex). Några tidigare smärre bibliografiska sammanställningar av Kjell Nowak, Gunilla Lundström och Dan Lundberg och samlingar i Lunds Universitetsbibliotek och Sveriges Pressarkiv har också lämnat bidrag.

Trots stöd från dessa och även andra källor lider förteckningen av uppenbara brister, vilket Rydén också påpekar i en inledning. Var och en med specialkunskaper inom något område kan lätt upptäcka luckor. Framför allt tidskriftspressen har blivit styvmoderligt behandlad. Intresset är huvudsakligen knutet till dagspress. Det är dock inte min mening att här presentera en lista på förbisett material, utan i stället ge några synpunkter på redigeringsprinciperna bakom en bibliografi av detta slag in-

för Rydéns utlovade kommande komplettering av förteckningen.

Bibliografin uppstår det som enligt inledningen »är av intresse för en med historiskt perspektiv arbetande svensk pressvetenskap». Det förvånar mig då att förteckningen inte uppvisar något större »intresse» för de båda senare leden i kedjan produktion-distribution-konsumtion. Ambitionen bör vara att täcka hela forskningsfältet. Även inom det första ledet saknas praktiskt taget för forskaren så väsentliga faktorer som tryckteknik och grafisk teknik. Det skall medges att det inte skrivits mycket om dessa faktorer, men det som dock finns borde ha tagits med.

En andra central princip vid upprättandet av en bibliografi gäller selektionen. Här har Rydén gått till verket med ambitionen att ta med allt relevant material; relevant i den meningen att det har anknytning till pressen i en eller annan mening. Detta förefaller mig helt riktigt, men en benhård konsekvens vid tillämpningen har medfört att ett antal rena struntartiklar kommit med. Dessa kunde utan vidare ha lämnats utanför. Att sedan materialet om den svenska pressen före 1880 i stort sett saknas kan inte Rydén lastas för. Det finns inte några källor att gå till, eftersom 1800-talspressen ännu så länge är så gott som outforskad. Framtida forskning kommer däremot att få fram ett både stort och intressant material i själva pressen.

Grupperingen av materialet och avgränsningarna mellan olika materialtyper kan naturligtvis diskuteras. Rydén har nöjt sig med relativt få kategorier vid uppdelningen, vilket lett till att bibliografin är snårig att orientera sig i. Man får ofta leta under flera avdelningar för att komma fram och ändå känna osäkerhet om täckningen av alla möjliga vägar. En lösning av problemet kunde vara att bredda det ytterst snålt tilltagna sakregistret. En annan vore en mer finmaskig kategorisering av materialet. Ett lyckat drag är däremot den genomgående placeringen av anmälningar och recensioner under respektive verktytel.

Per Rydéns sammanställning är en prisvärd början till ett pressvetenskapligt standardverk. Det är därför min förhoppning att bibliografins nyttjare hörsammar inledningens uppmaning att komma med påpekanden för en kommande komplettering av förteckningen.

Bo Andér